

RECENZE A REFERÁTY

Ondrej Baláž a kol.

ROZVOJ SPOLOČNOSTI A VÝCHOVA

Bratislava, Veda 1977, 339 s.

Spoločným cieľom ôsmich príspevkov v publikácii je analýza vplyvu socialistickej spoločnosti v podmienkach rýchleho vedeckého a technického pokroku na výchovu. Ich obsah je špecificky zameraný na problematiku mnohostranných väzieb medzi spoločenskou a individuálnou akceleráciou a vyvodzovaním príslušných záverov pre výchovno-vzdelávací proces. Vedecké štúdie, ktoré vo svojom súhrne tvoria celok, vychádzajú z predpokladu, že zvyšovanie efektívnosti výchovno-vzdelávacieho procesu môže spätne ovplyvniť vedeckotechnický rozvoj.

Keďže autori sú odchovanci a dobrí spolupracovníci prof. Gustáva Pavloviča, rozhodli sa svoje vedecké práce venovať nedávno dožitej sedemdesiatke tohto nášho významného pedagóga.

Editor O. Baláž zaradil ako úvodný príspevok štúdiu Karla Gallu, „Gustáv Pavlovič — človek a dielo“, v ktorej je charakterizované spoločenské dianie, vedecká osobnosť a jeho dielo v oblasti pedagogiky.

„Príspevok k histórii bojov o jednotnú a štátnu školu v Československu v rokoch 1945 až 1948“ napísal Jaroslav Červinka. Sú to spomienky na boje pokrokových síl u nás o jednotnú a štátnu školu, ktoré vyvrcholili až vo

Vítaznom februári 1948 a definitívne 1. mája 1948, kedy zákon o základnej úprave jednotného a štátneho školstva podpísal prezident republiky.

V ďalšej štúdii pod názvom „Spoločenská podmienenosť somatickej a psychickej akcelerácie“ skúma Magdaléna Zlatňanská na základe rozsiahlych literárnych prameňov problémy akcelerácie vývoja detí a mládeže z pedagogického, ale aj psychologického, biologického a sociálneho hľadiska.

„Rozvoj spoločnosti a systém pracovnej výchovy“ od O. Baláža analyzuje zložitý komplex pracovnej výchovy človeka v podmienkach rýchleho vedeckotechnického rozvoja. V procese systematickej analýzy pracovnej výchovy má zvláštny význam prognostická orientácia pri tvorbe teoretických základov systému pracovnej výchovy.

Štúdie „Spoločenská podmienenosť diferenciácie na základnej škole“ Marty Šimončičovej dospieva vďaka niekoľkým výskumom k záveru, že význam školskej diferenciácie vidíme najmä v tom, že je prostriedkom, ktorý zabezpečuje realizáciu snáh o úplnú demokratizáciu nášho školstva.

V oblasti matematiky robil experimentálne

výskumy Ľudovít Hrdina, ktorý formuluje aktuálne závery o perspektívach školskej matematiky u nás v období vedeckotechnického pokroku vo svojej štúdii „Spoločenský pokrok a modernizácia školskej matematiky“.

Peter Gavora taktiež prispel k dobrej úrovni publikácie svojou štúdiou „Rozvoj spoločnosti a modernizácia vyučovania cudzích jazykov“, v ktorej mu ide o získanie vedeckých poznatkov o efektívnom vyučovaní cudzích jazykov najmä v 3.—6. ročníku základnej školy. Podľa nového

modelu sa žiak učí uvedomele, je posilnená kognitívna a heuristická zložka vyučovania.

„Socialistický učiteľ ako kľúčový činiteľ internacionálneho výchovno-vzdelávacieho pôsobenia priamo ovplyvňuje realizáciu perspektívnych zámerov socialistickej spoločnosti,“ píše v záverečnej štúdii „Rozvoj spoločnosti a socialistický učiteľ“ Ondrej Baláž. V závere svojej štúdie určuje kritériá na kvalifikáciu socialistickeho učiteľa, najmä so zreteľom na perspektívne spoločenské úlohy.

Milica Lesáková

Tomáš Srogoň

SAMUEL ORMIS, ŽIVOT A DIELO

Bratislava, SPN 1976, 164 s., 28 s. obr. príloh

Vysokoškolský učiteľ Tomáš Srogoň v recenzovanej práci vedecky spracoval a zhodnotil na historickom pozadí politických, spoločenskoeconomických a kultúrnych pomerov v Uhorsku v 19. storočí osobnosť a životné dielo Samuela Ormisa. Práca vyšla v SPN pri príležitosti 100. výročia úmrtia veľkého revúckeho učiteľa, významného činiteľa slovenského národného hnutia.

Samuel Ormis má svoje trvalé miesto v dejinách slovenskej pedagogiky. Je preto na mieste využiť publikovanú prácu i pre seminárne cvičenia dejín pedagogiky na pedagogických a filozofických fakultách. Odkaz Samuela Ormisa je jednak v teoretickej pedagogickej tvorbe, v názoroch na rozvoj základnej školy, v návrhu na vybudovanie jednotnej strednej školy, v pomoci pri tvorbe učebníc, ale i v nekompromisnom postoji s vykorisťovanými banskoštiavnickými baníkmi v roku 1852, v snahe pomôcť študujúcej a remeselníckej mládeži, v starostlivosti o výchovu dievčat a výchovu detí.

Recenzovaná práca je rozdelená na úvod, šesť kapitol a záver. Vedeckým pracovníkom a záujemcom o vedeckopedagogický odkaz S. Ormisa vhodne poslúži zoznam literatúry a prameňov citovaných v práci, archívneho materiálu pôvodných publikovaných i nepublikovaných Ormisových prác ako i ďalších materiálov. Práca obsahuje menný register, ruské, nemecké a anglické rezumé, ukážky z prác S. Ormisa

a 28 stránkových obrázkových príloh zo života a tvorby slovenského významného pedagóga.

Prvá kapitola, „Sociálny pôvod a roky štúdií“ (1824—1848), (s. 11—20), obsahuje základné životopisné údaje o živote revúckeho rodáka Samuela Ormisa. Na základe archívnych materiálov Tomáš Srogoň ucelene spracoval v tejto časti málo známe poznatky o postojoch a konaní Samuela Ormisa na lýceu v Banskej Štiavnici, vo vzdelávacom spolku „Jednota bratskej mládeže slovenskej“, o jeho jednoznačnom propagovaní politického a národného programu štúrovcov a absolvovaní teologického náukobehu v r. 1846—48 na lýceu v Bratislave.

V druhej kapitole (s. 21—50) venoval autor pozornosť počiatkom pedagogickej činnosti Samuela Ormisa. Rozčlenil ju do troch častí. V prvej objasnil školskú politiku Viedne na Slovensku po revolúcii v 50. rokoch 19. storočia. V druhej zhodnotil učiteľské pôsobenie Samuela Ormisa na lýceu v Banskej Štiavnici v rokoch 1849—1852. V tretej časti analyzoval pôsobenie Samuela Ormisa v Rožňave a v Nižnej Slanej (1853—1863). Osobitnú pozornosť venoval autor pedagogickému pôsobeniu Samuela Ormisa na gymnázium v Nižnej Slanej. Ormis tu na podnet gemerského seniorátu vypracoval nový učebný plán základnej školy pre obvod gemerského seniorátu. Ďalej napísal šlabikár pre cirkevné evanjelické školy, ktorý slúžil zároveň i ako metodická pomôcka pre

učiteľov, ako so šlabikárom pracovať. Ormis tu vypracoval i návrh na reformu slovenskej strednej školy, ktorého idea učebného plánu nižšieho gymnázia sa v podstate realizovala na gymnáziu v Revúcej, založenom v roku 1862.

Najobsiahlejšia v práci je tretia kapitola, v ktorej autor hovorí o pedagogickej činnosti Samuela Ormisa na slovenskom gymnáziu v Revúcej (s. 51–76). Tu pôsobil Ormis v rokoch 1863–1874. Autor túto časť rozčlenil na päť častí: 1. Boj o slovenské stredné školstvo na začiatku 60. rokov 19. storočia a založenie gymnázia v Revúcej; 2. Zvolenie Ormisa za profesora gymnázia v Revúcej a jeho praktická pedagogická činnosť; 3. Účasť Samuela Ormisa na založení učiteľského semeniska; 4. Samuel Ormis a ľudovýchovná činnosť; 5. Literárna pedagogická činnosť: Výchovoveda pre seminaristov a rodičov.

Uvedené údaje čerpal autor z archívneho materiálu, zápisníc učiteľských porád v Revúcej, pôvodných časopiseckých článkov a spomienkových štúdií.

Vo štvrtej kapitole (s. 77–90) rozobral Tomáš Srogoň politické, sociálne a filozofické názory Samuela Ormisa. Poukázal na jeho náklonnosť od 60. rokov 19. storočia k slovenskej národnej memorandovej a od roku 1870 k národnárskej skupine. Ormisa priťahovala „Heglova filozofia, no pokúsil sa vytvoriť národnú filozofiu“ (s. 93). Politickú a kultúrnu prácu v slovenskom národnom hnutí spájal Ormis so starostlivosťou o sociálne povznesenie ľudu. „Majetkové rozdiely chcel odstrániť povznesením chudobnejších vrstiev z materiálnej stránky“ (s. 84).

Osobitne vyzdvihol autor záslužnú prácu Ormisa pri zakladaní svojpomocných organizácií, vzájomných pomocníc a potravných spolkov (Spoločnosti podsitniarskej na vydávanie slovenských učebníc, podporného spolku, Vzájomnej pomocnice, Meštianskeho čítacieho

spolku, Potravného spolku, Vzdelačacieho spolku remeselníckych tovarišov, Nakladateľského spolku pre vydávanie slovenských učebníc).

Piata kapitola má názov „Pedagogické názory Samuela Ormisa“ (s. 91–104). Tomáš Srogoň v tejto časti ucelene objasnil Ormisov postoj k rousseanovskému pedagogickému naturalizmu a k herbartizmu. K naturalizmu sa Ormis obracal pri publikovaní názorov na výchovu detí a chápanie detstva. Podľa Srogoňa Ormis z Herbarta tiež nepreberal všetko. Nadväzoval na neho predovšetkým v oblasti pedagogických názorov na teóriu vyučovania.

Pozoruhodné u Ormisa je to, že jeho pedagogické myslenie smerovalo k vytvoreniu „národnej pedagogiky“ (s. 96). Osobitne autor vyzdvihoval Ormisovo chápanie idey národnosti (v zhode s Ušínskym), humanizmu a princípu demokratickosti. (Tu autor nadviazal v mnohom na J. A. Komenského.) Autor podrobne analyzoval a hodnotil pokrokové pedagogické názory Ormisa na otázky teórie vyučovania (podstata a riadenie vyučovacieho procesu, vzťah učiteľa a žiaka, zásady, metódy a organizačné formy vyučovania). Poukázal na Ormisovo chápanie metód, uprednostňovanie v pedagogickej praxi metódy predvážania, metód slovných a logických. Ormis sa neraz v práci opieral i o vedomosti z psychológie, logiky a o Komenského didaktické náhľady.

V šiestej kapitole autor previedol genézu Ormisovho vzťahu ku Komenskému. Náročnou heuristikou metódou, trpezlivým hľadaním a objavovaním nových materiálov dokázal, že Samuel Ormis bol jedným z veľkých oživovateľov kmenianizmu na Slovensku (s. 105–114).

Hodnotu recenzovanej práce vidím v tom, že je skutočným prínosom nielen do dejín slovenskej pedagogiky, ale vôbec do dejín slovenskej vedy.

Viera Žbirková

SOVETSKAJA PEDAGOGIKA 1977/4

Oslava idejí leninizmu (str. 3–8)

Leninská teória socialistické revolúcie obsahovala vedecké zobecnění i koncentrované vyjadření revoluční praxe proletariátu v nových

historických podmínkách. Leninský plán budování socialismu zahrnoval všechny stránky rozvoje společnosti — výrobní síly, změny společenských vztahů, uskutečnění kulturní revo-

luce; budování nové společnosti je podle Lenina spojeno s uplatňováním komunistické ideologie, s výchovou všestranně rozvinutých lidí.

XXV. sjezd KSSS zdůraznil historický význam procesu formování nového člověka, socialistického životního stylu, ukázal praktické způsoby řešení úkolů všestranného rozvoje člověka, zvyšování vzdělání a profesionální přípravy sovětských lidí, pracovní i politické aktivity. Analyzoval základní tendence současného společenského rozvoje — spolupráci národů socialistických zemí, boj proti vykořisťování a upevnění autority SSSR. Hlavním úkolem zůstává výchova ideově zralosti sovětských lidí.

A. T. Kinkulkin: Studium leninského teoretického dědictví, pramen výchovy mládeže na základě slavných tradic KSSS, pracující třídy a veškerého sovětského lidu (str. 9—19)

V posledních letech přijalo ministerstvo školství SSSR řadu opatření, v kterých jsou zformulovány úkoly škol, orgánů lidového vzdělávání pro další zdokonalování komunistické výchovy.

Systém studia leninského teoretického dědictví v jednotě s obsahem učebních předmětů dovoluje na základě faktického i teoretického materiálu vytvářet u starších žáků všestranné chápání podstaty revolučních, vojenských a pracovních tradic, jejich historický význam a úlohu jako jedné z podmínek vítězství Října.

Vzdělání a výchova v socialistické škole je zaměřena na formování hlubokých a trvalých znalostí o přírodě a společnosti, na utváření mravního ideálu, na vytvoření hlubokého uvědomělého zájmu o revoluční teorii, na přípravu bojovníků proti buržoazní ideologii, na vytvoření uvědomělého vztahu ke společnému dílu.

25. ledna 1977 členové redakce časopisu Sovetskaja pedagogika a vědecké rady Vědecko-výzkumného ústavu obecných problémů výchovy projednali otázku komplexního přístupu k realizaci úkolů komunistické výchovy. V tomto čísle časopisu jsou některé příspěvky k uvedené problematice.

J. S. Monoszon: Komplexní přístup k výchově — nejdůležitější podmínka všestranného rozvoje žáků (str. 20—28)

Podmínky rozvinutého socialismu a postupného přechodu ke komunismu vyžadují další zdokonalování celého systému výchovy, komplexní přístup k výchově žáka. To znamená zaměřit výchovné působení na formování jeho osobnosti vcelku, na celý systém vlivů působících při vytváření sociálně hodnotných kvalit nového člověka. Jedním z centrálních úkolů komunistické výchovy je vypěstování pohledu na práci jako na základ sociálního života a pramen duchovního a fyzického rozvoje člověka.

Komplexní přístup k řešení výchovné problematiky obsahuje tyto složky:

1. zabezpečení jednoty cíle, úkolů, obsahu, metod a organizačních forem výchovy,
2. jednotu působení na uvědomění, city a jednání žáků; to předpokládá, že v obsahu a metodách výchovy jsou obsaženy možnosti působení na všechny složky osobnosti dětí,
3. cílevědomou organizaci všech sfér činnosti, jednotu učení, vývoje a výchovy, zdůraznění jednoty školní a mimoškolní činnosti žáků,
4. jednotu vyučování a ideově mravní výchovy žáka, spojení výuky s výrobní praxí,
5. organické spojení a jednotu výchovy a sebevýchovy,
6. vzájemné působení všech výchovných institucí — školy, rodiny, PO, pracovních kolektivů,
7. správné stanovení výsledků výchovy, analýzy příčin nedostatků ve výchovné práci,
8. zajištění pedagogického a psychologického výzkumu jednotlivých stránek formování osobnosti.

Komplexní přístup se může uskutečnit:

1. sledováním procesu výchovy osobnosti žáka vcelku, podle stupňů jeho věkového vývoje od počátku až do konce školní docházky,
2. tematickými výzkumy jednotlivých stránek osobnosti se zřetelem k jejich souvislosti s celou strukturou osobnosti.

Komplexní přístup k teorii a praxi se stává vědeckým vyjádřením politiky strany v oblasti výchovy.

J. P. Sokolnikov: Komplexní přístup k výchově osobnosti v kolektivu (str. 28—32)

Systém komunistické výchovy je možno sledovat jako podsystémy dvou úrovní:

1. vedle školských zařízení i prostředky masové informace, kulturně vzdělávací organizace, rodina a společnost,

2. škola a mimoškolní zařízení zabezpečující bezprostřední organizaci výchovného procesu.

Školu jakožto specifický pedagogický pod-systém nelze sledovat mimo činnost pedagogických kolektivů. Makarenko zdůrazňuje význam kolektivu pro socialistickou výchovu v tom, že kolektiv je přirozenou formou sociální činnosti lidí a hlavním vychovatelem osobnosti.

V komplexním přístupu je především třeba ukázat logiku úkolů výchovné práce a podmínek, za nichž probíhá optimální rozvoj všech stránek osobnosti žáka. Pro efektivní fungování kolektivu je třeba zajistit:

1. systematické sledování a postupný rozvoj kolektivních cílů jako vyjádření aktuálních společenských i osobních potřeb,
2. účast všech žáků v různých kolektivních činnostech,
3. organizaci činnosti zabezpečující formování vzájemné odpovědnosti a práci orgánů kolektivu,
4. uskutečnění systematických a různorodých spojení kolektivu se společností.

Obecný komplexní přístup k řešení kolektivní výchovy obsahuje dvě hlavní otázky. Jde především o logické zdůvodnění výchovných úkolů a vytčení jejich spojení s ostatními úkoly, protože často se řeší úkoly navzájem nesouvisející. Výchova všestranně rozvinutého člověka předpokládá především utváření kladného vztahu k činnosti a požadavkům kolektivu.

Druhou otázkou je stanovení a zdůvodnění pedagogických závěrů nevyhnutelných pro řešení úkolů výchovné práce. Předpokládá to systematickou analýzu možností každého druhu činnosti žáka a uskutečnění těch pedagogických podmínek, které dovolují realizaci těchto možností. Je třeba znát typické zájmy žáků, sledovat jejich rozvoj v konkrétních výchovných podmínkách, postupné rozvíjení kolektivních cílů, regulaci vztahů mezi osobními snahami žáků a podmínkami jejich kolektivní činnosti, zabezpečení motivace pro intenzivní rozvoj činnosti a zvýšení úlohy sociálně významných podnětů v motivaci této činnosti.

Zde (str. 32–50) pojednává především R. M. Rogova o jednotě vyučovací a mimo-

vyučovací činnosti žáka v systému komplexního přístupu k problémům výchovy. Zabývá se utvářením sociální zkušenosti žáků jako velice důležitým úkolem společenskopolitické činnosti. Účast žáků v práci na závodě zahrnuje sociální vztahy k dělnické třídě, odpovídá požadavku aktivního začlenění žáků do samostatného života, utváří u nich iniciativu a odpovědnost.

L. F. Privalova píše o otázkách zabezpečení jednoty ideově politické, mravní a pracovní výchovy. Plán výchovné práce obsahuje veškerou činnost pedagogického i žákovského kolektivu i spolupůsobení společnosti, pracovních kolektivů a rodiny. E. V. Bondarevskaja řeší otázky komplexního přístupu jako způsobu optimalizace výchovného systému a upozorňuje, že tento přístup vyžaduje určitou strategii a taktiku vědeckého výzkumu v delším období.

A. N. Kočetov se zamýšlí nad některými specifickými zvláštnostmi ideově politické výchovy uskutečňované v jednotě s výchovou mravní a pracovní. S. S. Vernikov chápe komplexní přístup jako princip výchovy, kritizuje pedagogickou praxi škol, kdy se komplexnost často realizuje jako jednoduché spojení všech směrů výchovy. I. S. Marjenko se zabývá komplexním přístupem při rozpracování obsahu, organizačních forem, metod výchovy. Vychází z toho, že takových druhů činnosti, v kterých se realizují úkoly výchovy, není málo. Jde např. o různou poznávací činnost, pracovní, společenskopolitickou, technickou apod. Pod autorovým vedením vznikl vzorový program výchovné práce, který však neobsahuje normativní požadavky na výchovnou práci. Ve škole je třeba zabezpečit organickou jednotu různých typů sdružování činnosti žáků, aktivní začlenění žáků do činnosti kolektivu a systému vztahů. Školu je nutno chápat jako jednotu tří kolektivů — učitelů, rodičů a žáků. Pro zkvalitnění výchovného procesu je třeba vypracovat obecnou metodiku výchovné práce. M. V. Kabatčenko se pokouší osvětlit chápání komplexního a systémového přístupu k výchově. A. M. Nizova a V. G. Bočarova se ve svém příspěvku zabývají komplexním přístupem k mimoškolní výchově. G. R. Čerenašenec informuje o spolupráci pedagogického, žákovského a rodičovského kolektivu školy. J. K. Babanskij kritizuje, že ve vědeckých pracích se často řeší

jednotlivé, dílčí otázky výchovného procesu. Zdůrazňuje význam teorie a metodiky realizace komplexního přístupu k optimalizaci výchovy.

S. A. Černík, hlavní redaktor časopisu *Sovetskaja pedagogika*, sděluje, že jednání nemělo za úkol rozřešit všechny problémy komplexního přístupu k výchově, ale jeho cílem bylo ujasnit si uzlové otázky celé problematiky a informovat o dosavadních výsledcích.

V. S. Čelyšev: Problémy komplexního přístupu k formování komunistického světového názoru (str. 51–56)

Utváření nového člověka není podmíněno jen vnitřními zvláštnostmi socialistického rozvoje, ale též ideologickým bojem. K objektivním faktorům působícím na formování komunistického světového názoru patří společenské prostředí, bezprostřední sociální okolí a celkový socialistický životní styl. K subjektivním faktorům patří systém vyučování a výchovy.

K základním faktorům působícím na vědecký světový názor je možné počítat faktory cílevědomého vědeckého působení, faktory závislé na druhu aktivity osobnosti a faktory sociálněpsychologického působení. Velký význam pro utváření vědeckého světového názoru má rodina, kde se zakládá mravní uvědomění, principy a normy jednání a vztahy k lidem. Rodinné výchově dětí pomáhá široce organizovaná síť předškolních zařízení. Všestranný harmonický rozvoj osobnosti vyžaduje jednotu celého systému výchovného působení dospělých na dítě.

Aktuálním úkolem je vytvořit těsné spojení a vzájemné působení výchovných vlivů na dítě v předškolním věku v jeho emocionálním, morálním rozvoji, při formování pracovních návyků, vlastnictví, kolektivismu, občanské soudržnosti.

V působení na jednotlivce mají svou roli malé skupinky, kde se lidé vzájemně znají a skupina může ovlivňovat hodnotovou orientaci jednotlivce. Pedagogika by měla rozpracovat efektivní prostředky pozitivního působení na malé skupiny a zabývat se systémem vytváření mikrookolí příhodného pro formování komunistické výchovy. ÚV KSSS se v souvislosti se světónázorovou výchovou zabýval i posílením prostředků masové informace a propagandy v ideově výchovné práci.

G. S. Popova: Organizace domácí práce žáků (str. 57–62)

Utváření dovedností a návyků sebevzdělání a kultury rozumové práce se zdokonaluje nejen v procesu vyučování, ale je i výsledkem správné organizace domácí práce žáků. Při sledování práce učitele vidíme, že domácí práce je ukládána v poslední minutě, učitel uvede pouze stranu učebnice, číslo cvičení. Žákům nejsou dávány úkoly, nad kterými by se měli zamyslet. Na kvalitu domácí práce má vliv organizace dne, podíl práce a odpočinku. Proto se sledoval u 300 žáků 5. a 6. ročníku denní režim a analyzovaly se příčiny neplnění domácích úkolů. K hlavním příčinám patří neznalost cíle a obsahu domácí práce, neschopnost žáků organizovat svůj volný čas, neznalost práce s textem a návyků učební práce.

Domácí práce žáků napomáhá rozumovému rozvoji žáka, formování kultury a návyků práce vůbec, proto je jí třeba věnovat více pozornosti.

T. S. Komarova: Obsah a metody sestavování hodin výtvarné činnosti (str. 63–64)

Systém předškolní výchovy vychází ze základních tezí psychologie a pedagogiky – dát dětem sumu vědomostí, dovedností a návyků, aby se každé mohlo rozvíjet podle svého v souladu se svými individuálními zájmy. Princip systematickosti, postupnosti, vzájemného spojení různých druhů tvůrčí činnosti s různými stránkami výchovně vzdělávací práce mateřské školy je jedním z vedoucích didaktických principů při sestavování obsahu hodiny. Mezi tvůrčí činností dětí a ostatní výchovnou prací je těsná souvislost. Tvůrčí činnost je částí obecné výchovné práce v mateřské škole a jejím prostřednictvím se řeší mnohé výchovné úkoly, především je však zaměřena na řešení úkolů estetické výchovy, na rozvoj citů, emocí, umění vidět krásu, na rozvoj estetického vnímání a hodnocení.

V. F. Čirkov: Aktuální otázky grafické přípravy žáků (str. 68–72)

Realizaci polytechnického principu jsou podřízeny úkoly mnohých učebních předmětů všeobecně vzdělávací školy. Často jsou jejich obsahem grafické práce, které mají význam pro

rozvoj prostorového myšlení žáků. Proto se v 7. a 8. ročníku realizuje pokus dát žákům základy konstruování a naučit je praktickým způsobům technického kreslení. Zatím je připraveno ověřování předmětů technické kreslení u žáků 1. a 2. ročníku a experimentálně se sleduje na šesti školách.

J. P. Volkov: O možnostech zvýšení efektivity vyučování mladších žáků (str. 73–76)

SOVETSKAJA PEDAGOGIKA 1977/5

V. N. Jagodkin: O výchově bojovné nesmiřitelnosti žáků k buržoazní ideologii (str. 3–14)

V podmínkách dalšího rozšiřování kontaktů, rozvoje ekonomických, vědeckých a kulturních styků s buržoazními zeměmi vzrůstá při zesílené výměně informací nebezpečí, že si mládež osvojí nesprávné názory a představy. Je třeba zesílit výchovnou práci školy v duchu nesmiřitelnosti s buržoazní ideologií. V současné škole existují takové formy a metody práce, které tomu napomáhají, např. studium Leninova života, činnosti a díla i dokumentů strany, prohloubení ideově teoretického obsahu školního vzdělání rozvojem dialektikomaterialistického světového názoru, posílením světónázorových aspektů a ideově politické zaměřenosti učebních předmětů.

V ideově politické výchově je významný faktativní předmět „Komunistická strana SSSR – vedoucí a řídící síla sovětské společnosti“. Daných možností dosud plně nevyužívá literární výchova, kde se literární jevy sledují bez organického spojení se současností. Ideologická práce školy zahrnuje třídní výchovu žáků, vytváření třídního přístupu ke všem faktům a jevům společenského života. Škola má naučit žáky kritizovat, argumentovat, dokazovat faleš, odsuzovat buržoazní životní styl.

S. A. Černik: Spojení času a pokolení (str. 15–22)

Školská soustava se rozvíjela i během druhé světové války a měla podíl na vítězství SSSR. Za této války byla zavedena povinná sedmiletá

V předmětech pracovní vyučování a rýsování se sledovalo, jak u žáka vypěstovat tvůrčí přístup k řešení praktických úkolů a dovednosti samostatného přístupu k novým poznatkům. Výsledky pokusné práce ukázaly, že je možné u žáků všech tříd rozvíjet tvůrčí přístup k praktické práci. V další etapě se ukázalo, že žáci pokusných tříd lépe než ostatní prospívali v dalších letech i v těch předmětech, kterým se v nižších třídách nevyučovalo. K zjištění příslušných vztahů je třeba dalšího výzkumu.

školní docházka, v některých městech byly obnoveny školní budovy a školní zařízení, v letech 1941–45 bylo vybudováno 687 nových škol. Komsomol plnil v době války roli pomocníka KSSS. V mládeži byly vychovány takové duchovní a morálně politické kvality, které zabezpečily její hrdinství na frontě. Společensky prospěšná práce žáků spolu s jejím ekonomickým významem sehrála nedocenitelnou úlohu v boji za upevnění disciplíny mezi žáky.

Škola a vzdělání se v době války dostaly na vyšší stupeň, došlo k upevnění spojení výchovy a vyučování se životem, vlastenecká výchova získala aktivní charakter, do školy byla opět zavedena pracovní a branná výchova.

B. E. Širvindt: Ideově politická výchova pionýrů vyplývající ze závěrů XXV. sjezdu KSSS (str. 23–31)

Před teorií a praxí dětského hnutí stojí otázka teoretického zdůvodnění komplexního přístupu a také problém metodické realizace tohoto přístupu, sestavení teoreticky zdůvodněných metod.

Obsah ideově politické výchovy pionýrů tvoří:

1. znalosti o historii revolučních bojů, znalosti Leninova života, propagace základních úkolů politiky strany,
2. politická informace v oddílech pionýrů, jež má za úkol přivést pionýry k aktivnímu poznávání jevů politického života.

Dosud se vědecké práce touto problematikou nezabývaly v takové šíři, jak by si zasloužovala. Řešily se otázky pionýrské pozice ve vlastní

organizaci, věkových zvláštností v práci pionýrů, prováděla se analýza dětských kolektivů, psychologických zvláštností formování mravního přesvědčení a ideálů, byly analyzovány problémy sebevýchovy (Makarovskaja, Stanovej, Ivanova) atd. Na pomoc pionýrům byla vypracována příručka „Program růstu pionýra“, vybudovaná na sebevýchově pionýra. Samostatnost se chápe jako kvalita pionýra i pionýrského kolektivu.

V rámci zdokonalování celého systému řízení činnosti pionýrské organizace vypracoval V. V. Lebedinskij „Teorii a metodiku pionýrské a komsomolské práce ve škole“, která se zabývá ideologickou přípravou vedoucích.

B. V. Bušeleva: O příčinnosti v pedagogice (str. 32—41)

Odpovědnost pedagogiky za řešení úkolů daných XXV. sjezdem vyžaduje zvýšení kvality a efektivity vědeckých výzkumů a řešení metodologických otázek vědy. Úkol rozvoje metodologie pedagogiky zahrnuje filozofické zdůvodnění pedagogické činnosti. Dosud je v pedagogice menší pozornost věnována kategoriím formy a obsahu, možnosti a skutečnosti, nevyhnutelnosti a náhodnosti a příčinnosti.

Je třeba rozpracovat strategii hledání příčin pedagogických jevů i objasnění mechanismů jejich působení v určitých podmínkách. Dílčí úkoly, které by řešily uvedenou oblast problému, jsou:

1. zformulovat koncepci pedagogické příčinnosti, objasnit specifiku působení zákona příčinnosti ve sféře pedagogické činnosti, určit místo principu příčinnosti v teoretických pedagogických výzkumech, jejich metodologické a gnoseologické funkce a jednotu s druhými principy,
2. rozpracovat pojmový aparát příčinnosti,
3. sledovat souhrn determinujících pojmů, které jsou nadřazeny a podřazeny,
4. uvědomit si, že sociální jevy jsou velice složité,
5. pedagogické působení chápat jako spolupůsobení.

F. J. Jurčenko: Cesty zvyšování úrovně estetické výchovy žáků (str. 42—49)

Základním úkolem estetické výchovy je naučit děti vidět krásu, formovat jejich estetický vkus a citění, seznámit je se známými díly, probudit a rozvíjet lásku k hudbě, malířství, architektuře, vytvářet potřebu uplatnit estetické citění ve všedním životě a rozvíjet individuální umělecké sklony. Estetická výchova se uplatňuje v hodinách literatury, výtvarné a hudební výchovy, ale i v hodinách zeměpisu, biologie a matematiky, kde působí logika řeči učitele, použití názorných pomůcek apod. Estetická výchova je doplňována mimoškolní prací, ale i fakultativními předměty, např. dějinami literatury. Estetickou výchovu je třeba chápat širěji, její součástí např. tvoří ochrana přírody, umění se oblékat, kultura řeči apod. Estetická výchova vyžaduje vytvořit odpovídající atmosféru ve škole i v okolním prostředí.

V. M. Monachov: Některé otázky utváření systému fakultativních předmětů přírodovědného cyklu (str. 50—55)

Cílem fakultativních předmětů je přispívat k prohloubení studovaných otázek a dát žákům představu o určité oblasti vědy. Výsledky analýzy osnov fakultativních předmětů přírodovědného cyklu ukazují, že zaměřenost obsahu a dosavadní metodika nejsou optimální. V obsahu přírodovědného cyklu musí být posílena matematizace předmětů. V současnosti se málo studuje vzájemné spojení fakultativních předmětů humanitního a přírodovědného cyklu a otázky přechodu žáků z jednoho cyklu na druhý. Pro zdokonalení struktury a obsahu fakultativních předmětů přírodovědného cyklu je třeba provést jejich analýzu a výběr obsahu z hlediska matematizace.

G. J. Beleňkij: O výchovně vzdělávacích aspektech mezipředmětových vztahů (str. 56—61)

Vzájemné vztahy předmětů jsou podmíněny i procesem integrace a syntézy věd. V didaktice se zkoumají mezipředmětové vztahy různých typů: synchronní a asynchronní studium materiálů, obecnost sledovaných faktů, světónázorové, metodické aspekty aj. Aby byl výchovně vzdělávací proces efektivnější, je třeba znát, jakými cestami se poznání uskutečňuje, které kvality osobnosti se přitom rozvíjejí, jaký sys-

tém poznatků se utváří u žáka, jak žák hodnotí tyto poznatky, jak se odrážejí v jeho jednání.

J. D. Baliašvili, T. S. Baliašvili: Organizace vyučování ruskému jazyku žáků národnostních škol na základě mateřského jazyka (str. 62–64)

Dosud nebylo vytvořeno lexikální minimum ruského jazyka, které by se stalo základem učení žáků v národnostních školách. Podobně také není teoreticky řešena otázka zvláštností mateřského jazyka při vyučování ruskému jazyku. V konkrétních podmínkách vyučování ruskému jazyku učinili gruzínští učitelé pokus o souhrn lexika ruského jazyka a vytvoření jednotného lexika. Ukázalo se, že poznávání zvláštností mateřského jazyka vede ke zvyšování efektivity vyučování ruskému jazyku.

S. A. Čechojeva: Učebnice ruského jazyka a mravní výchova žáků neruských škol (str. 65–69)

V národnostních školách je ze všech předmětů nejvíce pozornosti věnováno ruštině. Vyučování ruštině je spojeno s výchovou žáků ke komunistické mravnosti. Analýza učebnic ukázala, že obsah je zaměřen na výchovu čestnosti, spolupráce, připravenosti pomáhat ostatním. V tomto roce dostaly školy první komplexní materiál k ruskému jazyku pro první třídy. Jeho úkolem je pomoci učiteli v rozvoji řeči žáků, v řešení výchovných úkolů.

A. L. Kavurov: Zvláštnosti vyučování mladistvých — žáků večerních škol (str. 70–74)

U žáků večerních škol dochází k únavě, proto je třeba analyzovat její příčiny a navrhnout opatření. Řešení problémů únavy žáků večerních škol, kteří mají kromě školy zaměstnání, přispěje nejen k efektivnosti vyučovacího procesu, ale i procesu výchovy. Autor navrhuje některá opatření, která sníží možnosti únavy žáků, např. odstranit duplicitu předmětů, koordinovat provádění mimoškolních akcí. Škola by měla mít místnosti přizpůsobené učení. Je třeba promyslet přístup k osnovám tak, aby odpovídaly morálním a fyzickým údajům o mladistvých.

V. B. Novičkov: Zvýšení efektivity řízení sebezvzdělávací práce učitelů (str. 75–83)

Jednou z podmínek sebezvzdělávací práce učitele může být jeho dobrá informovanost o dosažených výsledcích pedagogické teorie a praxe. Další podmínkou je jeho účast v práci celého školního kolektivu při společném výzkumu, který se konkretizuje v práci pedagogické rady a metodických sdružení. Třetí podmínkou efektivního sebezvzdělávání je přesné všestranné plánování vyučovací práce, analýza nedostatků výchovně vzdělávacího procesu. Velký význam pro organizaci sebezvzdělávací činnosti má systematická a cílevědomá kontrola, která může mít kolektivní formy — vystoupení na pedagogické radě, na stranickém shromáždění. Je také důležité, že učitel stanoví kritéria hodnocení efektivity své práce.

Jana Rymešová

V. M. Korotov

РАЗВИТИЕ ВОСПИТАТЕЛЬНЫХ ФУНКЦИЙ КОЛЛЕКТИВА

Moskva, Izdat. „Pedagogika“ 1975, 280 s.

K nejvíce zkoumaným otázkám teorie výchovy v sovětské pedagogice je od počátku jejího vzniku problematika kolektivní výchovy, jak ani jinak nemůže být. Nesmírně cenné je, že sovětské pedagogové neupívají na dosažené úrovně poznání, ale snaží se tvořivě rozvíjet různé aspekty teorie kolektivní výchovy v kon-

textu s dynamikou vývoje sovětské společnosti. Tak jsou v poslední době akcentovány zejména otázky vztahů mezi kolektivem a osobností. Zkoumá se nejen možnost působení kolektivu na formování osobnosti, ale i zpětná vazba a hlavně psychologické základy tohoto procesu.

Autor recenzované knihy vychází z myšlenky,

že kolektiv je základním prostředkem výchovy, a svou práci zaměřuje na objasnění tří funkcí kolektivu: organizační, ideověvýchovné a stimulační, a to v jejich dynamice. Dospívá k názoru, že pro každou funkci je třeba vypracovat speciální metodiku. (Této myšlence podřizuje i utřídění publikace, která obsahuje tři kapitoly, z nichž každá je věnována jedné funkci.)

Druhá základní myšlenka, na níž autor bude svou práci, je i nutnost specifických metod pro realizaci jednotlivých funkcí. Tyto metody musí navzájem korespondovat, jestliže máme dosáhnout výchovného účinku.

V první kapitole, jež je věnována organizační funkci kolektivu, se vychází z myšlenky, že nejpodstatnější úlohu v rozvíjení organizační funkce kolektivu má metoda jednotných požadavků, jež vypracuje pedagogický kolektiv, který pak také vyžaduje jejich plnění. Významnou úlohu má pevný režim, pořádek a činnost ve škole. To ovšem nejsou nové myšlenky, avšak autor zkoumá tyto otázky ve spojení s procesem rozvoje žáků a klade důraz na integraci požadavků. Každá složitější činnost dítěte zahrnuje v sobě vlivy dřívějších jednodušších činností, právě tak jako každý nový požadavek integruje vlivy těch požadavků, které dítě splnilo. Pokud požadavky stimulují určitou ohraničenou činnost dítěte, slouží jako prostředek vytváření dovedností a návyků, ale současně působí pod vlivem stále složitějších a náročnějších požadavků i jako faktor dalšího rozvoje dítěte. Velkou pozornost věnuje autor metodice rozvíjení požadavků.

Výchovný proces musí ošem přerůst v novou kvalitu, kdy žákovský kolektiv sám přebírá funkce, které v počáteční fázi plnil pedagogický kolektiv. Autor hovoří o samoorganizaci kolektivu. Velkou úlohu tu má činnost žáků. Autor vyzvedává zejména soutěžení žáků.

Druhá kapitola je věnována ideověvýchovné funkci. Jde tu o ideově politické a mravní formování žáka. Úkolem výchovy je vysvětlit dětem soustavu ideově mravních poznatků, vytvořit k nim emocionální vztah, vést děti k praktickému použití a na tomto podkladě pak formovat jejich přesvědčení. Základním východiskem je jednota výchovy a života dětí. V praxi to znamená usilovat o to, aby pedagogické vlivy (požadavky, metody) nacházely adekvátní si-

tuace v praktické činnosti a jejím prostřednictvím se upevňovaly. Autor důrazně odmítá zjednodušující pojetí přesvědčovací metody, jež se realizuje jako pouhé působení na rozum. Intelektuální stránka musí být v souladu a v rovnováze se stránkou emocionální i s praktickou činností. Abychom přesvědčili, musíme podle autora vybízet k činnosti. Myšlenkový obsah musí mít protipól v životní praxi mládeže.

Z procesu ideově politického a mravního přesvědčení vyděluje pak autor řadu metod (informační, vyhledávací, diskuse, vzájemného přesvědčování a objasňování atd.), které podrobně analyzuje.

Značnou pozornost věnuje objasnění stimulační funkce kolektivu, kterou se obírá v závěrečné třetí kapitole.

V této části pojednává autor hlavně o metodě požadavků jako hlavní metodě pedagogického působení. Zvláštnost požadavku spočívá v tom, že je v něm určitý podnět k činu, určitý úkol, jehož splnění se ten, kdo požadavek klade, aktivně domáhá. Autor upozorňuje na dvě zvláštnosti požadavků. Požadavek musí mít humánní charakter a musí být účelný a nevyhnutelný v dané pedagogické situaci. Podrobně se zabývá různými formami požadavků. Zdůrazňuje též nutnost vycházet z kladných rysů dítěte a vyvarovat se zobecňujícího záporného hodnocení.

Ve vývoji stimulační funkce mají velký vliv perspektivní linie a veřejné mínění kolektivu. Zdravé veřejné mínění činí z kolektivu účinný subjekt výchovy. Autor se podrobně zabývá vytvářením takového veřejného mínění.

Recenzi lze uzavřít konstatováním, že publikace přináší řadu cenných podnětů. V knize ovšem převládá zřetel k metodám a autor zůstává poplatný formálně logické klasifikaci metod, s níž přišel již před časem v diskusi sovětských pedagogů (viz Sovetskaja pedagogika 1970, č. 3, str. 61–71) a která se tehdy stala předmětem velice živé diskuse. Autor také nevyužívá řady cenných poznatků, k nimž dospěli v posledních letech sovětské psychologové (nedoceňuje např. vnitřní subjektivní faktory při formování osobnosti žáka, skutečnost, že vnější vlivy se jakoby „lámou“ přes vnitřní podmínky; rovněž role rozporů ve výchově jako základní

hybné síly zůstává mimo jeho pozornost atd.).

Práci uzavírá rozsáhlý seznam literatury, který je obzvláště cenný pro našeho čtenáře jako zdroj

informací o sovětských publikacích věnovaných kolektivní výchově, a dále věcný a jmenný rejstřík.

Eliška Nováková

Dagmar Kodýtková

BUĎ A NEBO V RODINNÉ VÝCHOVĚ

Praha, SPN 1977, 131 s.

V dnešní době se ve zvýšené míře zaměřuje pozornost na rodinu jako nezastupitelného činitele při výchově člověka. V souvislosti s tím stoupá též zájem o výchovu rodičů a výchovu k rodičovství. Příprava mladých generací na jejich rodičovskou funkci je aktuální ve všech zemích světa; o tom svědčí rozvoj institucí pro výchovu rodičů, činnost mezinárodních organizací i vydávání četné literatury.

Knihy pro rodiče patří do oblasti vědeckopopularizační literatury. Jejich specifické poslání tkví v tom, že mají jednak zpřístupnit vědecké poznatky formou, která je srozumitelná pro neodborníka, jednak pomoci rodičům v řešení jejich praktických problémů při výchově dětí. V literatuře pro rodiče se v současnosti vyhranily tři typy podle toho, zda v nich převládají a) informace o obecných zásadách péče, o metodách výchovy a psychickém vývoji dítěte, b) rady a pokyny pro řešení jednotlivých výchovných situací a problémů, c) výklady formující myšlení, životní postoje a osobnost rodičů tak, aby byli schopni zaujmout k dítěti vztah založený na porozumění jeho osobnosti. Do této třetí skupiny lze zařadit publikaci D. Kodýtkové *Buď a nebo v rodinné výchově*. Tato knížka znamená nejen krok vpřed v tomto u nás dosud málo propracovaném i početně slabě zastoupeném typu rodičovské literatury, jednak vnáší nový prvek do ediční řady knih pro rodiče, v níž si Státní pedagogické nakladatelství vytvořilo již dobrou tradici.

Autorka vychází z přesvědčení, že výchova v rodině bude tím úspěšnější, čím hlouběji porozumíme svým dětem, sami sobě i době a společnosti, v níž žijeme. Klade si deset základních otázek a na ně hledá v desíti kapitolách odpovědi. První kapitola ukazuje, že výchova dětí je současně sebevýchovou rodičů; tím, že

stále usilujeme o všestranné zdokonalení sami sebe, vytváříme podmínky pro harmonický rozvoj dítěte. Druhá kapitola řeší otázky autority ve výchově; v rodině, v níž vládou přátelské vztahy, se uplatňuje přirozená autorita rodičů, která nevylučuje, ale naopak podporuje vzájemnou úctu a lásku. Třetí kapitola staví proti sobě extrémní výchovy skleníkové a spartánské; charakterizuje správné výchovné působení rodiny jako školy, v níž si děti osvojují umění řešit životní problémy. Čtvrtá kapitola ukazuje potřebu řádu v životě člověka; v rámci řádu, který v dítěti vypěstujeme a který ono samo dále v sobě rozvíjí, vzniká prostor pro volnost, která není bezradností ani neukázněností, a pro svobodu, která není anarchií ani chaosem.

V dalších kapitolách najde čtenář odpovědi na otázky, zda děti vychovává především škola nebo rodina, zda je pro příslušníky rodiny prvořadá povinnost nebo právo na vlastní život, co znamená rovnoprávnost ženy ve výchově dětí, zda výchova má mít charakter humanitní či technický, zda připravuje pro individuální život nebo, pro společnost a zda rodina může ovlivnit formování světového názoru dítěte.

V rámci naznačených problémových okruhů jsou kladeny a zodpovídány četné další otázky. Autorka přitom na konkrétních příkladech ukazuje různá možná řešení, přináší poučení i rady rodičům, demonstruje myšlenkové postupy, jež vedou k správnému rozhodování a hlavně podněcuje myšlenkovou aktivitu čtenáře. V jejím výkladu se projevuje plné osobní zaujetí, schopnost pronikat k jádru věci, vědecká erudice a dovednost přesvědčivě argumentovat.

Kromě toho, že kniha D. Kodýtkové je zasvěcenou příručkou pro rodiče, je i podnětnou

prací z hlediska pedagogické vědy. Pro autorku je formulace problémů formou „buď a nebo“ odrazovým můstkem při hledání odpovědi, která nezjednodušuje, ale postihuje všechny podstatné souvislosti, jejichž uvědomění je pro řešení problému nutné. Přitom jsou brány v úvahu souvislosti společenské, světonázorové, psychologické, sociologické a pedagogické. Tím, že autorka řeší konkrétní problémy výchovy v rodině ve vztahu k obecným problémům těchto věd, obohacuje rodící se teorii rodinné výchovy

v socialistické společnosti. To je zřejmé například při objasňování závislosti typu výchovy na druhu rodičovské lásky nebo vztahů práce — hra — volný čas — organizace života — denní režim.

Knihu D. Kodýtkové lze označit jako cennou pomůcku pro výchovnou praxi. Je současně osobitým autorským přínosem pro pedagogickou teorii v oblasti rodinné výchovy.

Věra Mišurcová

VÝBĚROVÁ BIBLIOGRAFIE PŘEKLADŮ SOVĚTSKÉ PEDAGOGICKÉ A PEDAGOGICKOPSYCHOLOGICKÉ LITERATURY (1918—1976)

1. Ogněv, N.: Deník Kostí Rbajceva. Obrazy ze života školy druhého stupně. Přeložil K. Hanuš, Praha, Socialist. sdružení učitelů 1928. 288 s.
2. Ogněv, N.: Kosta Rbajcev na universitě. 2. díl. Deníku Kostí Rbajceva. Praha, Socialist. sdružení učitelů 1828. 308 s.
3. Belych, G. — Pantelev, L.: Republika škíd. Přel. Zd. Mathesiová. Praha, K. Borecký 1930. 437 s.
4. Majevskij, J.: O kulturní výstavbě SSSR. Přel. V. Petříková. Praha, Levá fronta 1932. 51 s.
5. Nová ruská škola. Výbor statí pořídil a přeložil P. Denk. Brno, Vydavatel ÚSJU 1932. 65 s., obr. příl.
6. Maršák, S.: O dětské literatuře. Referát na sjezdu spisovatelů v Moskvě 1934. Přeložil K. Hanuš. Praha, Učitelská unie 1935. 29 s.
7. Zalužnyj, A. S.: Sociální návyky dětí. Přel. A. Vanický a A. Bihary. Praha, Dědictví Komenského 1935. 41 s.
8. Novožilov, N. F.: Vývoj čtecích metod v carském Rusku a v SSSR. Přel. K. Hanuš. Praha, Dědictví Komenského 1936. 147 s.
9. Kalinin, M. I.: Morální profil sovětského lidu. Moskva, 1945.
10. Karaganov, A. V.: Sovětská kultura za vlastenecké války. (Autorizovaný otisk přednášky pronesené v Praze u příležitosti zájezdu sovětských kulturních pracovníků.) Praha, 1945.
11. Kaverin, V. A.: Komsomolská hlídka. Ze života statečné sovětské mládeže za vlastenecké války. Praha, 1945.
12. Lenin, V. I.: Lenin mládeži. (Řeč, kterou pronesl Lenin na III. sjezdu ruské komunistické mládeže v říjnu 1920.) Kladno, 1945.
13. Organizace lidového vzdělání a výchovy v SSSR. Praha, 1945.
14. Sverdlov, G. M.: Mateřství, manželství a rodina. Praha, 1945.
15. Uljanova-Jelizarova, A. I.: Leninova dětská a školní léta. Praha, 1945.
16. Bulatov, M. A.: Učíme se rusky pohádkami. Praha, 1946.
17. Kairov, I. A.: Sovětská pedagogická věda. Dnešní stav a nejbližší úkoly. Praha, 1946.
18. Lenin, V. I.: V. I. Lenin k mládeži. Praha, 1946.
19. Stanislavskij, K. S.: Moje výchova k herectví. Praha, 1946.
20. Lenin, V. I.: K mládeži. Bratislava, 1947, 54 s.
21. Makarenko, A. S.: O výchově dětí v rodině. Praha, Svoboda 1947. 107 s.
22. Plechanov, G. V.: K otázce úlohy osobnosti v dejinách. Přel. M. Bakoš. Trnava, 1947, 58 s.
23. Lenin, V. I. — Stalin, J. V. — Kalinin, M. I.: Mládeži. Praha, Mladá fronta 1948. 88 s.
24. Makarenko, A. S.: O výchově dětí v rodině. Bratislava, Pravda 1948.
26. Iovčuk, M. T.: Společenské vědy na

- vysokých školách. Praha, Orbis 1949. 71 s.
27. Kalinin, M. I.: O komunistické výchově. Praha, MF 1949. 226 s.
 28. Kornilov, K. N.: Psychologie. Praha, Dědictví Komenského 1949. 499 s.
 29. Lenin, V. I.: K mládeži. Praha, Svoboda 1949. 25 s.
 30. Pečerníková, I. A.: Pracovní výchova v rodině. Praha, Dědictví Komenského 1949. 104 s.
 31. Smirnov, I.: O výchově mladého dělnictva. Praha, Mladá fronta 1949. 73 s.
 32. Strunin, V.: Jak pracují moskevští pionýři. Praha, Orbis 1949. 44 s.
 33. Těplov, B. M.: Psychologie. Praha, Dědictví Komenského 1949. 214 s.
 34. Těplov, B. M.: 30 let sovětské psychologie. Praha, Orbis 1949, 61 s.
 35. Tolstov, S. P.: Sovětská škola v národopise. Praha, Umění lidu, Mladá fronta 1949. 33 s.
 36. Bogračev, J. L.: Komunistická etika v díle A. S. Makarenka. Praha, SN 1950. 32 s.
 37. Flerina, E. A. a kol.: Pedagogika předškolního věku. Praha, SPN 1950.
 38. Flerinová, E. A.: Vliv výchovy a vyučování na rozvoj dětské tvořivosti. Praha, SPN 1950.
 39. Golosnickaja, N. N.: Výchovná práce s dětmi. Praha, SPN 1950.
 40. Gončarov, N. K.: Základy pedagogiky. Praha, SPN 1950.
 41. Charlamov, A. Je.: Komsomol v letech poválečné výstavby. Praha, Svoboda 1950. 28 s.
 42. Kairov, I. A.: Pedagogika. Praha, SPN 1950.
 43. Kairov, I. A.: Výzkum žactva v procese vyučování a výchovy. Praha, Dědictví Komenského 1950. 90 s.
 44. Kolbanovskij, V. N.: Rodina v socialistické společnosti. Praha, Svaz čs.-sov. přátelství, kult.-osv. odděl. 1950. 17 s.
 45. Kornilov, K. N. a kol.: Psychologie. Praha, SPN 1950. Bratislava, Svoboda 1950. 460 s.
 46. Makarenko, A. S.: O výchově dětí v rodině. Praha, SPN 1950.
 47. Medynskij, J. N.: A. S. Makarenko, Praha, SPN 1950.
 48. Medynskij, J. N.: Dějiny pedagogiky. Praha, SPN 1950.
 49. O vědeckém světovém názoru. Soubor statí sovět. autorů. Brno, Rovnost 1950. 203 s.
 50. Pečerníková, I. A.: Pracovní výchova v rodině. Praha, SPN 1950.
 51. Těplov, B. M.: Psychologie. Praha, SPN 1950. 247 s.
 52. Těplov, B. M.: Schopnosti a nadání. Praha, SPN 1950. 67 s.
 53. Zis, A. J.: O komunistické morálce. Praha, Orbis 1950. 66 s.
 54. Zrození dětského kolektivu. Sborník. Praha, SPN 1950.
 55. Žitkov, B. S.: Co se skutečně stalo. Praha, SPN 1950.
 56. Anan'jev, B. G.: Základní úkoly sovětské psychologie. Praha, SPN 1951, 34 s.
 57. Boldyrev, N. I.: Význam příkladu ve výchově dětí. Praha, SPN 1951. 37 s.
 58. Flerinová, E. A.: Pedagogika předškolního věku. Praha, SPN 1951.
 59. Golosnická, N. N.: Výchovná práce s dětmi. Praha, SPN 1951.
 60. Grvodjan, T.: Makarenkův pedagog. systém. Praha, SPN 1951.
 61. Jeršova, T. I.: Komsomol a pionýrská organizace. Praha, Mladá fronta 1951. 43 s.
 62. Jesipov, B. P. — Gončarov, N. K.: Pedagogika, Praha, SPN 1951. 414 s.
 63. Kairov, I. A.: Pedagogika. Praha, SPN 1951. 450 s.
 64. Kritika Základů pedagogiky prof. N. K. Gončarova. Sborník. Praha, SPN 1951.
 65. Krupská, N. K.: O výchově a vyučování. Praha, SPN 1951.
 66. Krupská, N. K.: O mladých pionýrech. Praha, Mladá fronta 1951. 155 s.
 67. Leont'jev, A. N.: Rozumový vývoj dítěte. Praha, SPN 1951. 45 s.
 68. Levi - Goriněvská - Bykovová - Glosová: Otuzování dětského organismu. Praha, SPN 1951.
 69. Levitov, N. D.: Základy pedagogické psychologie. Praha, Práce 1951. 266 s.

70. Makarenko, A. S.: Metodika organizace výchovného procesu. Praha, SPN 1951.
71. Makarenko, A. S.: O výchově dětí v rodině. Praha, SPN 1951. 130 s.
72. Medynskij, J. N.: Dějiny pedagogiky. Praha, SPN 1951. 636 s.
73. Mičurinské kroužky na sovětských školách. Sborník. Praha, SPN 1951.
74. Nikitin, N. N.: Řešení aritmetických úloh. Praha, SPN 1951.
75. Palaginová, M.: Mimoškolní práce s dětmi. Praha, SPN 1951. 42 s.
76. Petrov, A. K.: Výchova dětí k čestnosti a pravdomluvnosti. Praha, SPN 1951. 62 s.
77. Razumovskij, N. N.: Pedagogické ideje N. G. Černyševského. Praha, SPN 1951.
78. Rudík, P. A.: Výchovná práce třídního učitele. Praha, SPN 1951.
79. Selivanov, V. I.: Venkovská škola. Praha, SPN 1951. 136 s.
80. Skatkin, M. N.: Formalismus ve vědomostech žáků a jeho překonávání. Praha, SPN 1951. 53 s.
81. Solovjovová, O. I.: Mateřský jazyk v mateřské škole. Praha, SPN 1951. 77 s.
82. SSSR hledá talenty. Sborník. Praha, SPN 1951.
83. Strogovič, M. S.: Logika. Bratislava, ŠN 1951. 286 s.
84. Šarikov, I. — Kovalev, S.: O boji nového se starým ve vývoji sovětské společnosti. Praha, Rovnost 1951. 44 s.
85. Šelepín, A. N.: Komsomol v letech Velké vlastenecké války SSSR. Praha, Mladá fronta. 51 s.
86. Šibanov, A. A.: Škola a zemědělství. Praha, SPN 1951.
87. Těplov, B. M.: Psychologie. Praha, SPN 1951.
88. Těplov, B. M.: Schopnosti a nadání. Praha, SPN 1951. 68 s.
89. Učme se od SSSR. Sborník. Praha, SPN 1951.
90. Vinogradov, S. N.: Logika. Praha, SN 1951. 151 s.
91. Vinogradová, F.: Moji chlapi. Praha, SPN 1951.
92. Volkonskij, A. N.: Školní inspekce. Praha, SNU 1951. 70 s.
93. Základní dokumenty o sovětské škole. Sborník, SPN 1951.
94. Abrosenko, K.: Sovětská socialistická kultura — nejpokrokovější kultura světa. Praha, Orbis 1952. 66 s.
95. Alpatov, N. I.: Mimotřídní výchovná práce v městské střední škole. Praha, SPN 1952. 231 s.
96. Boldyrev, N. I.: Komunistická výchova v sovětské škole. Praha, SPN 1952. 308 s.
97. Boldyrev, N. I.: O morálním profilu sovětského člověka. Praha, Svět sovětů 1952. 44 s.
98. Brusničkina, R. D.: Učitel a pionýrská organizace. Praha, SPN 1952. 65 s.
99. Dymšic, P. I.: Vychovatelé mateřských škol o své práci. Praha, SPN 1952. 421 s.
100. Erdeli, V. G.: Metodika zeměpisu. Praha, SPN 1952.
101. Filippov, A. M.: Společensky užitečná práce venkovské školy. Praha, SPN 1952. 227 s.
102. Galanin, D. D.: Vyučování fyziky a příprava žáků k praktické činnosti. Praha, SPN 1952. 64 s.
103. Gercen, A. I.: O výchově. Praha, SPN 1952.
104. Goldfarb, J. L. — Smorgonskij, L. M.: Úkoly a cvičení z chemie. Praha, SPN 1952.
105. Golubkov, V. V.: Metodika vyučování literatuře. Praha, SPN 1952. 433 s.
106. Gončarov, N. K.: Krize školy a pedagogiky v USA. Praha, SPN 1952. 35 s.
107. Gurjanov, J. V.: Psychologické základy cvičení při vyučování psaní. Praha, SPN 1952. 85 s.
108. Kalinin, M. I.: O komunistické výchově a vyučování. Praha, SPN 1952.
109. Kolesnikovová-Savinová: Historie jedné mateřské školy. Praha, SPN 1952.
110. Kolmakovová, M.: Školská komsomolská organizace v boji za vědomosti. Praha, SPN 1952.
111. Kondakov, A. J.: Ředitel lidových škol I. N. Uljanov. Praha, SPN 1952.

112. Kornilov, K. N.: Výchova vůle a charakteru. Praha, SPN 1952. 37 s.
113. Krupskaja, N. K.: O výchově a vyučování. Praha, SPN 1952. 357 s.
114. Makarenko, A. S.: O výchově dětí v rodině. Praha, SPN 1952, 130 s.
115. Makarenko, A. S.: Pedagogická poema. Praha, Naše vojsko 1952. 596 s.
116. Makarenko, A. S.: Spisy I. Praha, SPN 1952.
117. Makarenko, A. S.: Spisy II. Praha, SPN 1952.
118. Makarenko, A. S.: Vybrané pedagogické spisy. Praha, SPN 1952. 275 s.
119. Mel'nikov, M. A.: Organizace a metody práce sov. učitelů na školách s menším počtem tříd. Praha, SPN 1952.
120. Menčinskaja, N. A.: Nástin psychologie učení aritmetice. Praha, SPN 1952. 78 s.
121. Ogorodnikov, I. T. — Šimbirjov, A. S.: Pedagogika. Praha, SPN 1952. 383 s.
122. Poljanskij, S. N.: Školní praxe studentů. Praha, SPN 1952. 100 s.
123. Reznikov, L. I.: Učitel fyziky. Praha, SPN 1952. 95 s.
124. Roginskij, G. Z.: Vývoj mozku a psychiky. Praha, SPN 1952. 102 s.
125. Rudnik, P. A.: Výchovná práce třídního učitele. Praha, SPN 1952. 166 s.
126. Savel'jev, L. S.: Za vládu sovětů. Praha, SPN 1952, 92 s.
127. Selivanov, V. I.: Výchova žákovy vůle. Praha, SPN 1952.
128. Suvorova, P. I.: Školní pokus ve vyučování anatomii a fyziologii člověka. Praha, SPN 1952. 126 s.
129. Šalajev, V. F.: Školní zahrada. Praha, 1952.
130. Ščelovanov, N. M.: Výchova dětí útlého věku v dětských ústavech. Praha, SPN 1952, 329 s.
131. Ščukin, S. V.: Kroužky mladých vědecků — pěstitelů rostlin. Praha, Svoboda 1952. 230 s.
132. Škola a výchovné instituce v SSSR. Praha, SPN 1952. 62 s.
133. Těplov, B. M.: Psychologie. Praha, SPN 1952.
134. Učení I. P. Pavlova a některé otázky pedagogiky. Praha. SPN 1952, 87 s.
135. Vigdorovová, F.: Moje třída. Praha, SPN 1952.
136. Výběr knih. Praha, SPN 1952.
137. Ze zkušeností vých. vzdělávací práce. Sborník. Praha, SPN 1952.
138. Almazovová, T. A.: Jak pracovat na soustavě pojmů. Praha, SPN 1953.
139. Almazova, T. A.: Práce na systému pojmů v první třídě. Praha, SPN 1953. 35 s.
140. Antropovová, M. V.: Organizace žákova denního rozvrhu. Praha, SPN 1953.
141. Baranskij, N. N.: Náčrtok školskej metodiky ekonomickej geografie. Bratislava, NaSAV 1953. 243 s.
142. Boldyrev, N. I.: Otázky výchovy komunist. mravnosti. Praha, SPN 1953. 107 s.
143. Boldyrev, N. I.: Sborník základních dokumentů o sovětské škole. Praha, SPN 1953. 224 s.
144. Božovič, L. I. a kol.: Kapitoly z dětské psychologie. Praha, SPN 1953, 141 s.
145. Bradis, V. M.: Metodika vyučování matematice na střední škole. Praha, SPN 1953. 442 s.
146. Camutaliová, I.: Sborník učebně výchovné práce v dětském domově. Praha, SPN 1953.
147. Cvetkovová — Bacharevová — Cetlin: Na pomoc učitelů cizích jazyků na střední škole. Praha, SPN 1953.
148. Čekmárev, J. F.: Metodika vyučování aritmetice. Praha, SPN 1953. 268 s.
149. Duchovnyj, I. M.: Pedagogické statí. Praha, SPN 1953.
150. Frolová, A. O.: Inspekce mateřské školy. Praha, SPN 1953.
151. Gercen, A. I.: O výchově. Sborník. Praha, SPN 1953. 177 s.
152. Griščenko, P. S.: Zpěv v 1. třídě. Praha, SPN 1953. 42 s.
153. Jagodovskij, K. P.: Praktické přírodovědecké práce v počáteční škole. Praha, SPN 1953.
154. Jefimov, A. V. a kol.: Metodická pří-

- ručka k dějinám novověku. Praha, SPN 1953. 345 s.
155. Jesipov, B. P. — Gončarov, N. K.: Pedagogika. Praha, SPN 1953.
 156. Il'jina, N.: Pionýrská shromáždění. Praha, Mladá fronta 1953, 99 s.
 157. Karcov, V. G.: Metodika dějepisu v počáteční škole. Praha, SPN 1953. 197 s.
 158. Kolmaková, M.: Školská komsomolská organizace v boji za vědomosti. Praha, SPN 1953.
 159. Komunistická výchova v sovětské škole. Sborník statí. Praha, SPN 1953. 277 s.
 160. Kondachčan, J. S.: Metodika vyuč. kreslení. Praha, SPN 1953.
 161. Kudinov, I. A.: Organizace práce školního inspektora. Praha, SPN 1953, 114 s.
 162. Makarenko, A. S.: Metodika org. výchovného procesu. Praha, SPN 1953.
 163. Makarenko, A. S.: O výchově dětí v rodině. Praha, SPN 1953.
 164. Makarenko, A. S.: Spisy III. Praha, SPN 1953.
 165. Makarenko, A. S.: Spisy IV. Praha, SPN 1953. 421 s.
 166. Medynskij, J. N.: Dějiny pedagogiky. Praha, SPN 1953.
 167. Pčelko, A. S.: O vyučování aritmetice v počáteční škole. Praha, SPN 1953. 65 s.
 168. Petrov, N. A.: O významu autority a osobního příkladu učitele v komunistické výchově dětí. Praha, SPN 1953. 235 s.
 169. Pionýrská organizace V. I. Lenina. Sborník. Praha, Mladá fronta 1953. 328 s.
 170. Skatkin, M. N.: Metodika přírodopisu v počáteční škole. Praha, SPN 1953. 242 s.
 171. Smirnov, M. T.: Stručný úvod do pedagogiky. Praha, SPN 1953. 239 s.
 172. Sorokina, A. I.: Pedagogika předškolního věku. Praha, SPN 1953. 284 s.
 173. Sovetov, S. J.: Školní hygiena. Praha, SPN 1953.
 174. Šambraj, V. M.: Vedení školy. Praha, SPN 1953. 80 s.
 175. Šapovalenko, S. G.: Vyučování chemii ve škole a příprava žáků k praktickému zaměstnání. Praha, SPN 1953. 53 s.
 176. Volokitina, M. N.: Nástin psychologie žáků první třídy. Praha, SPN 1953. 112 s.
 177. Želtov, A. I.: Zápisky ředitele školy. Praha, SPN 1953. 134 s.
 178. Almazova, T. A.: Jak pracovat na soustavě pojmů v první třídě. Praha, SPN 1954. 40 s.
 179. Boldyrev, N. I.: Mravní výchova dětí v rodině. Praha, SPN 1954. 60 s.
 180. Brusničkina, R. D.: Ředitel školy a pionýrská organizace. Praha, SPN 1954. 94 s.
 181. Kazancev, I. N.: Hodina v počáteční škole. Praha, SPN 1954. 219 s.
 182. Ključareva, I. R.: Z deníku matky. Praha, SPN 1954. 40 s.
 183. Lynskij, V. I.: Síla dětského kolektivu. Praha, SPN 1954. 175 s.
 184. Makarenko, A. S.: Spisy. 5. Praha, SPN 1954. 391 s.
 185. Makarenko, A. S.: Vybrané pedagogické spisy. Praha, SPN 1954. 293 s.
 186. Petrovskij, J. I.: Řízení učebně výchovné práce ve škole. Praha, SPN 1954. 218 s.
 187. Rumer, M. A.: Metodika zpěvu ve škole. Praha, SPN 1954. 263 s.
 188. Rusakovová, J. V.: Jak vychovávat kulturně hygienické návyky u dítěte předškolního věku. Praha, SPN 1954.
 189. Šchelovanov — Aksarinová: Výchova dětí útlého věku v dětském domově. Praha, SPN 1954.
 190. Ščepetova, N. N.: Metodika čtení v počáteční škole. Praha, SPN 1954. 180 s.
 191. Těplov, B. M.: Psychologie. Praha, SPN 1954.
 192. Trušaginová, N. I.: Socialistické soutěžení. Praha, SPN 1954.
 193. Vedenov, A. V.: Jak vychovávat dětskou vůli. Praha, SPN 1954. 165 s.
 194. Volokitínová, M. N.: Nástin psych. žáků 1. třídy. Praha, SPN 1954.
 195. Záporožec, A. V.: Psychologie. Praha, SPN 1954. 161 s.

196. Andrijenko, I. I.: Výchova žáků sedmé třídy. Praha, SPN 1955. 127 s.
197. Arjamov, I. A.: Věkové zvláštnosti dětí. Praha, SPN 1955.
198. Bogdanova, L. A.: Metodika vyučování zeměpisu v počáteční škole. Praha, SPN 1955. 190 s.
199. Cvetkov, L. A.: Pokusy v organické chemii na střední škole. Praha, SPN 1955. 248 s.
200. Černyš, V. V.: Gymnastika ve škole. Praha, STN 1955. 107 s.
201. Dejanova, N. V.: Plánování a evidence práce vychovatele v dětském domově. Praha, SPN 1955. 42 s.
202. Dušutin, G. G.: Organizace a metoda výrobního výcviku. Praha, SPN 1955.
203. Grudinskij, P. G.: Jak má pracovat student na vysoké škole technické. Praha, SPN 1955. 26 s.
204. Sbírka úkolů pro počítání z paměti. Praha, SPN 1955. 146 s.
205. Jakovlev, F. I.: Pedagogická kontrola práce učitele. Praha, SPN 1955. 41 s.
206. Krasnovskij, A. A.: Jan Amos Komenský. Praha, SPN 1955. 410 s.
207. Levi — Gorinevskaja, Je. G.: Tělesná výchova dětí předškolního věku. Praha, SPN 1955. 168 s.
208. Makarenko, A. S.: Spisy VI. Praha, SPN 1955.
209. Makarenko, A. S.: Spisy VII. Praha, SPN 1955.
210. Ponomareva, Je. A.: Letní práce v dětských domovech. Praha, SPN 1955. 84 s.
211. Putilin, V. G.: Organizace učebně výchovné práce v odborných školách. Praha, SPN 1955.
212. Roginskaja, F.: Kroužek výtvarného umění v klubu. Praha, Orbis 1955. 70 s.
213. Sakulina, N. P.: Metodika kreslení a modelování na mateřské škole. Praha, SPN 1955. 211 s.
214. Sirotkin, V. M.: Vyučování v 1. třídě. Sborník statí. Praha, SPN 1955. 161 s.
215. Skatkin, M. N.: Studium a zobecňování zkušeností škol a učitelů. Praha, SPN 1955. 124 s.
216. Šišalov, V. A.: Na pomoc učitelů astronomie. Praha, SPN 1955. 130 s.
217. Škijar, N. G.: Vesnická učitelka. Praha, SPN 1955.
218. Těplov, B. M.: Psychologie. Praha, SPN 1955. 193 s.
219. Ušinskij, K. D.: Vybrané pedagogické spisy. Praha, SPN 1955. 561 s.
220. Veržilín, N. M.: Vyučování botanice v páté třídě. Praha, SPN 1955. 281 s.
221. Vetlugina, N. A.: Metodika hudební výchovy v mateřské škole. Praha, SPN 1955. 221 s.
222. Vigdorova, F. A.: Moje třída. Praha, SPN 1955. 245 s.
223. Volkova, A. A.: Jak se doma zaměstnávat s dětmi předškolního věku. Praha, SPN 1955. 36 s.
224. Znamenskij, P. A.: Metodika vyučování fyziky na střední škole. Praha, SPN 1955. 103 s.
225. Adamovič, Je. A.: Čtení s výkladem v počáteční škole. Praha, SPN 1956. 238 s.
226. Birjukova, Z. I.: Sportovní trénink ve světle I. P. Pavlova. Praha, STN 1956. 82 s.
227. Demina, A.: Naše děti. Praha, SPN 1956. 127 s.
228. Dušutin, G. G.: Organizace a metodika výrobního výcviku. Praha, SPN 1956. 174 s.
229. Gončarov, N. K.: Jak dosáhnout dobrého prospěchu všech žáků. Praha, SPN 1956. 246 s.
230. Grudinskij, P. G.: Jak má pracovat student na vysoké škole technické. Praha, SNTL 1956. 26 s.
231. Jegorov, N. P.: Organizace a výchova žákovského kolektivu. Praha, SPN 1956. 283 s.
232. Kukuškin, G. I.: Sovětská tělesná kultura — důležitý prostředek komunistické výchovy. Praha, STN 1956. 64 s.
233. Levitov, N. D.: Otázky psychologie charakteru. Praha, SPN 1956.
234. Manuljenko, Z. V.: Úloha hry ve výchově dětí předškolního věku. Praha, SPN 1956. 53 s.
235. Melnikov, M. A.: Studium a rozšiřo-

- vání zkušeností nejlepších učitelů. Praha, SPN 1956. 156 s.
236. Papkovskaja, Je. I.: O spolupráci mateřské školy s rodiči. Praha, SPN 1956. 123 s.
 237. Perovskij, J. I.: Běžná kontrola žákovských vědomostí, dovedností a návyků. Praha, SPN 1956. 51 s.
 238. Bykov, N. A.: Metodika vyučování zoologii. Praha, SPN 1956. 374 s.
 239. Smirnov, V. Z.: N. A. Dobroljubov o výchově. Praha, SPN 1956. 82 s.
 240. Smirnov, I. S.: Z dějin výstavby socialistické kultury v prvním období vlády sovětů. Praha, Práce 1956. 153 s.
 241. Solov'jev, I. M.: Zvláštnosti poznávací činnosti žáků zvláštní školy. Praha, SPN 1956. 173 s.
 242. Vigdorová, F.: Cesta do života. Praha, SPN 1956.
 243. Antropovová — Salnikovová: Jak má škola pečovat o zdraví dítěte. Praha, SPN 1957.
 244. Beljakov, N. D.: Kroužek dovedných rukou ve škole. Praha, SPN 1957. 299 s.
 245. Gloriozov, P. A.: Praktické cvičení v chemii na střední škole. Praha, SPN 1957. 149 s.
 246. Jachontov, A. A.: Školní exkurze do chovatelské farmy. Praha, SPN 1957. 75 s.
 247. Makarenko, A. S.: O výchově dětí v rodině. Praha, SPN 1957. 149 s.
 248. Perovskij, J. I.: Řízení učebně výchovné práce ve škole. Praha, SPN 1957. 285 s.
 249. Šapovalenko, S. G. a kol.: Polytechnické vyučování v chemii. Praha, SPN 1957.
 250. Tolstoj, L. N.: Pedagogické spisy. Praha, SPN 1957. 461 s.
 251. Usovová a kol.: Vyučování v mateřské škole. Praha, SPN 1957.
 252. Kairov, I. A.: Pedagogika. Praha, SPN 1958.
 253. Konstantinov, N. A. a kol.: Dějiny pedagogiky. Praha, SPN 1958.
 254. Krupskaja, N. K.: O komunistické výchově. Praha, SPN 1958. 391 s.
 255. Orlovcev, F. J.: Socialismus a osobnost. Praha, SNPL 1958. 112 s.
 256. Rudik, P. A.: Psychologie, Praha, STN 1958. 368 s.
 257. Beljajev, K. I.: Ateistická výchova v rodině. Praha, Čs. společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí 1959. 18 s.
 258. Čelpanová, O. V.: Inspekce výchovné práce ve škole. Praha, SPN 1959.
 259. Čukovskij, K. I.: Od dvou do pěti. Praha, SNDK 1959. 370 s.
 260. Dridzo, V.: Naděжда Krupská. Vzpomínky. Praha, SNPL 1959. 130 s.
 261. Konstantinov, N. A.: Dějiny pedagogiky. Praha, SPN 1959. 541 s.
 262. Levi — Gorinevskaja, Je. G.: Rozvoj základních pohybů u dětí předškolního věku. Praha, SPN 1959. 187 s.
 263. Lordkipanidze, D. O.: Zásady, organizace a metody vyučování. Praha, SPN 1959. 192 s.
 264. Smirnov, A. A. — Leont'jev, A. N. — Rublnštejn, S. L.: Psychologie. Učebnice pro vysoké školy. Praha, SPN 1959. 515 s.
 265. Sovětské zkušenosti s výrobní prací žáků. Sborník statí. Pomocná kniha pro učitele osmiletých a jedenáctiletých středních škol. Praha, SPN 1959. 213 s.
 266. Aleksejev, A. N.: Ateistická výchova ve škole. Praha, SPN 1960. 123 s.
 267. Antropovová a kol.: Hygiena polytechnického vyučování žáků střední školy. Praha, SPN 1960.
 268. Kolbanovskij, V. V.: Nejlidštější morálka. Praha, SNPL 1960. 81 s.
 269. Krupskaja, N. K.: Učit se a pracovat, pracovat a učit se. Výbor z knihy N. K. Krupské. Praha, SPN 1960. 60 s.
 270. Skorochodová, O. I. a kol.: Můj svět bez zvuků a světla. Praha, SPN 1960.
 271. Sovětské internátní školy. Praha, SPN 1960. 147 s.
 272. Voroncov, A. N. — Vel'jaminov, B. A.: Astronomie pro jedenáctý ročník. Praha, SPN 1960. 147 s.
 273. Arjamov, I. A.: Věkové zvláštnosti dětí. Praha, SPN 1961.

274. Beljajev, K. I.: Jak člověk poznává svět. Praha, SNPL 1961. 91 s.
275. Kairov, I. A.: Pedagogika. Praha, SPN 1961.
276. Krupská, N. K.: Učitelství. Praha, 1961.
277. Otázky komunistické morálky. Materiály z vědecké konference. Praha, SNPL 1961. 247 s.
278. Pročuchajev, V. G.: Spojení teorie s praxí ve vyučování matematice. Praha, SPN 1961.
279. Rubinštejn, S. L.: Bytí a vědomí. Praha, SPN 1961.
280. Smirnov, A. A. a kol.: Psychologie. Praha, SPN 1961.
281. Základy marxisticko-leninské estetiky. Praha, SNPL 1961. 648 s.
282. Záporožec, A. V.: Psychologie. Praha, SPN 1961.
283. Boldyrev, N. I. a kol.: Organizace a výchova žákovského kolektivu. Praha, SPN 1962.
284. Makarenko, A. S.: O výchově dětí v rodině. Praha, SPN 1962.
285. Organizace a výchova žákovského kolektivu. Red. N. I. Boldyrev. Praha, SPN 1962. 401 s.
286. Rozentál', M. M.: Principy dialektické logiky. Praha, NPL 1962. 355 s.
287. Skatkin, M. N.: O didaktických základech spojení vyučování s prací žáků. Praha, SPN 1962. 60 s.
288. Záporožec, A. V.: Psychologie. Praha, SPN 1962.
289. Borev, Ju. B.: Základní estetické kategorie. Praha, NPL 1963. 516 s.
290. Čuvašev — Piskunov: Sovětské pedagogové o J. A. Komenském. Praha, SPN 1963.
291. Lukov, G. D.: Výchova vůle. Praha, NV 1963. 90 s.
292. Mochov, N. I.: Úkoly společenských věd v období rozvinuté výstavby komunismu v SSSR. Praha, NPL 1963. 17 s.
293. Skatkin, M. N.: O didaktických základech spojení vyučování s prací žáků. Praha, SPN 1963.
294. Smirnov, A. A. a kol.: Psychologie. Praha, SPN 1963.
295. Rubinštejn, S. L.: Bytí a vědomí. Praha, SPN 1964.
296. Rubinštejn, S. L.: Základy obecné psychologie. Praha, SPN 1964.
297. Těplov, B. M.: Psychologie hudebních schopností. Praha, SHV 1965. 227 s.
298. Bogojavlenskij — Menčinskaja: Zvyšování úrovně vědomostí. Praha, SPN 1966.
299. Leont'jev, A. N.: Problémy psychického vývoje. Praha, SPN 1966. 404 s.
300. Ladygina — Kots, N. N.: Rozvoj psychiky v procesu vývoje organismů. Praha, SPN 1966. 196 s.
301. Rubinštejn, S. L.: Základy obecné psychologie. Vysokoškolská učebnice. Praha, SPN 1967. 761 s.
302. Sociologie v SSSR. Praha, Svoboda 1967. 216 s.
303. Bobneva, M. T.: Technická psychologie. Praha, Svoboda 1968. 139 s.
304. Dobrov, G. M.: Věda o vědě. Úvod do obecné teorie věd. Praha, Svoboda 1968. 286 s.
305. Krutěckij, V. A.: Otázky psychologie schopností žáků. Praha, SPN 1968. 227 s.
306. Parygin, B. D.: Sociální psychologie jako věda. Praha, SPN 1968. 198 s.
307. Talyzina, N. F.: Teoretické problémy programovaného učení. Praha, SPN 1969. 131 s.
308. Platonov, K. K.: Zajímavá psychologie. Praha, Práce 1970. 302 s.
309. Rumjancev, A. N.: Marxistická sociologie a konkrétní sociální výzkum. Ústí nad Labem, KPÚ 1970, 11 s.
310. Arseněv, A. M. — Korol'jev, F. F.: Metodologické problémy pedagogiky a problémy vzdělání. Praha, KPÚ a PÚ JAK ČSAV 1971.
311. Dominenko, V. D.: Základy vědeckého komunismu. Ostrava, VŠB 1971. 143 s.
312. Kon, I. S.: Sociologie osobností. Praha, Orbis 1971. 305 s.
313. Suchomlinskij, V. A.: Pavlyšská střední škola. Praha, SPN 1971. 345 s.
314. Talyzina, N. F.: Teoretické problémy programovaného učení. Praha, SPN 1971. 148 s.

315. Vygotskij, L. S.: Myšlení a řeč. Praha, SPN 1971. 295 s.
316. Zankov, L. V.: Didaktika a život. Praha, SPN 1971. 159 s.
317. Il'jina, T. A.: Pedagogika. Praha, SPN 1972. 600 s.
318. Kuzněcov, B. G.: Věda v roce 2000. Praha, Svoboda 1972. 218 s.
319. Lordkipanidze, D. O.: Jan Amos Komenský. Praha, SPN 1972.
320. Lunačarskij, A. V.: Pozitivní estetika. Praha, Čs. spisovatel 1972. 230 s.
321. Makarovskij, A. A.: Společenský pokrok. Praha, Svoboda 1972. 196 s.
322. Narskij, I. S.: Dialektický rozpor a logika poznání. Praha, Svoboda 1972. 221 s.
323. Osipov, G. D.: Sociologie. Praha, Svoboda 1972. 207 s.
324. Ponomarev, J. A.: Duševní život a intuice. Praha, Orbis 1972. 168 s.
325. Suchomlinskij, V. A.: Pavlyšská střední škola. Praha, SPN 1972. 345 s.
326. Zvorykin, A. A.: Kulturní politika v SSSR. Praha, ÚVK 1972. 84 s.
327. Akmambetov, G. G.: Problémy mravního rozvoje osobnosti. Bratislava, SPN 1973.
328. Lurijs, A. R.: Osobnost člověka v socialismu. Praha, SPN 1973.
329. Makarenko, A. S.: Makarenko a otázky současné pedagogiky. Sborník. Praha, Horizont 1973. 84 s.
330. Pidkasistij, P. J.: Samostatná činnost žiaků. Bratislava, SPN 1973. 184 s.
331. Rubinštejn, S. Ja.: Psychologie mentálně zaostalého žáka. Praha, SPN 1973. 206 s.
332. Ušovová, A. P.: Vyučování v mateřské škole. Praha, SPN 1973.
333. Zubov, V. G.: O současných problémech polytechnické školy. Praha, SPN 1973.
334. Gurevič, A. S.: Za další rozvoj socialistické školy. Praha, KPÚ 1974.
335. Il'jina, T. A.: Systémově strukturní přístup v pedagogice. Praha, VÚP 1974. 232 s.
336. Makarenko, A. S.: Metodika organizace výchovného procesu. Praha, SPN 1974. 92 s.
337. Puškin, V. N.: Psychologie a kybernetika. Praha, SPN 1974.
338. Savin, N. V.: Pedagogika. Praha, SPN 1974. 335 s.
339. Stoletov, V. N.: Pedagogika a rozvoj komunistické osobnosti. Praha, VÚP 1974.
340. Boldyrev, N. I. — Gončarov, N. K. — Jesipov, B. P. — Korolev, F. F.: Pedagogika. Bratislava, SPN 1975.
341. Charlamov, I. F.: Teória mravnej výchovy. Bratislava, SPN 1975.
342. K prognózování rozvoje školy v SSSR. Sborník statí. Praha, ÚŠI 1975.
343. Krutěckij, J. V.: Pedagogická psychologie. Praha, SPN 1975.
344. Afanasjev, V. B.: Vědeckotechnická revoluce, řízení a vzdělávání. Praha, SPN 1976.
345. Danilov, M. A. — Boldyrev, N. I.: Problémy metodologie pedagogiky a metodiky výzkumů. Praha, 1976.
346. Menčinskaja, N. A. a kol.: Psychologické problémy neprospěchu žáků. Praha, SPN 1976.

Poznámka:

Při sestavení přehledu překladů sovětské pedagogické a pedagogickopsychologické literatury za období 1917—1977 bylo použito těchto pramenů:

Sovětská pedagogika a sovětské školství v naší knižní a časopisecké literatuře 1918—1938.

Bibliografie, Brno, SPK 1966. 118 s.

Bibliografický katalog — české knihy 1945—1974, vyd. SK ČSSR.

Bibliografie ke státnímu plánu vědeckého výzkumu 1971—75, PÚ JAK ČSAV.

Bibliografie k syntetické studií PÚ JAK ČSAV 1976.

Bibliografie k publikaci Některé pedagogické pojmy a termíny, vyd. PÚ hl. m. Prahy a PÚ JAK ČSAV 1977.

Věra Svojtková

VOPROSY ŠKOLY I PEDAGOGIKI V DEJATELNOSTI KOMUNISTIČESKICH PARTIJ KAPITALISTIČESKICH STRAN (1918—1939)

Moskva, Pedagogika 1975

Po publikaci o vývoji filozofie a sociologie v zemích západní Evropy a Ameriky po VŘSR z r. 1964 se nám dostává do rukou záslužná kolektivní práce dalších vědeckých pracovníků v SSSR, tentokrát z oblasti pedagogiky, srovnávací pedagogiky a dějin pedagogiky. Jestliže se v těchto měsících zamýšlíme nad ohlasem VŘSR, je publikace za redakce K. I. Salimové prvním dílem toho druhu, jež na základě bohatého historického materiálu hodnotí politiku komunistických stran Německa, Francie, Anglie, Španělska, Itálie a USA v oblasti výchovy a vzdělání v letech 1918—1939. Zdůrazňujeme, že publikace nezahrnuje tuto problematiku ve státech dnešní socialistické světové soustavy.

Ohlas vzdělávací a školské politiky KSSR byl v mezinárodním měřítku přesněji formulován na V. kongresu Kominterny v r. 1924, na němž především K. Zetkinová objasnila stav školství v podmínkách třídních antagonismů v západní Evropě. Leninské ideje o výchově a vzdělání byly v tomto smyslu rozpracovány také v projevech a studiích E. Hoernla, E. Thälmanna, A. Gramsciho, G. Cogniota, J. Dimitrova aj. Zejména příspěvky o problematice komunistických stran Anglie, Francie a USA jsou důležitým přínosem ke kritice buržoazních pedagogic-

kých koncepcí i školských systémů mezi dvěma světovými válkami.

Publikace věnuje zvláštní pozornost činnosti Komunistické internacionály mládeže (KIM), zejména po VI. kongresu Kominterny v r. 1928, na němž byly shrnuty základní úkoly výchovy a vzdělání dětí a mládeže v duchu revolučních idejí proletariátu a na základě dosavadních výsledků marxisticko-leninské pedagogiky. Je tedy také příspěvkem k dějinám dětských a mládežnických komunistických hnutí a organizací (včetně pionýrských organizací).

Pedagogové a historikové pedagogiky v SSSR si touto cestou uvědomují velkou odpovědnost za postupné zpracování problematiky vývoje otázek výchovy a vzdělání v mezinárodním revolučním dělnickém hnutí a v politice komunistických stran celého světa. Činí tak společně s pedagogy a historiky pedagogiky v NDR, kteří již vykonali na tomto úseku se zaměřením na Německo značný kus pozitivní práce a přišli k vývoji VŘSR s podnětem, aby na základě vzájemné spolupráce pedagogů a historiků pedagogiky socialistických států byly postupně připraveny svému významu odpovídající dějiny marxistické pedagogiky a školské politiky komunistických stran.

Josef Cach

NOVÁ PEDAGOGICKÁ LITERATURA V ČESKOSLOVENSKÝCH KNIHOVNÁCH

SPKK = Státní pedagogická knihovna Komenského v Praze 1, Mikulandská 5

SPK = Státní pedagogická knihovna v Brně, Solniční 12

UK = Univerzitní knihovna v Praze 1, Klementinum

UKB = Univerzitní knihovna v Brně, Leninova 1—4

SVKO = Státní vědecká knihovna v Olomouci, Bezručova 2

ČSSR

DUDZINSKA, I.: Dětské konflikty v předškolní výchově. Praha, SPN 1977. 123 s.

SPKK I-27539

SPK 79860

UKB 2-773047

CHYTILOVÁ, J.: Stručný nástin vývoje a současného stavu programovaného učení. Olomouc, Přírodověd. fakulta 1976. 43 s.

SPKK III-25790

SVKO II-349588

KONČELÍK, Z. — KREJČÍ, J.: Školství

- v zemích Beneluxu. Praha, ÚŠI při MŠ ČSR 1976. 107 s. SPKK II-74157
- KRÁLÍKOVÁ, M. — ONDRÁČEK, J.:** Perspektivy výuky v socialistické škole. Praha, SPN 1977. 271 s. SPKK II-74623 SPK 79861
- KRUTECKIJ, V. A.:** Otázky psychologie schopností. Bratislava, SPN 1977. 221 s. SPKK II, 74161
- LOUKOTKA, J. — SLOVÁKOVÁ, L.:** Základy komunistické výchovy v rodině. Praha SPN 1977. 132 s. SPKK I-27614 SVKO 496021
- Mravní vývoj dítěte v socialismu.** Praha. Academia 1977. 256 s. SPKK II-73668 SPK 79799
- MUŽÍK, J. — GRULICH, V.:** Vědecký světový názor a světónázorová výchova na vysoké škole. Sborník prací. Praha, SPN 1976. 296 s. SPKK II-73442 UKB 3-772957
- Osobnost učitele v socialistické škole.** Sborník ke Dni učitelů. Čes. Budějovice, KPÚ 1977. 113 s. SPKK I-27510
- PAVLOVIČ, G.:** K historii československé socialistické školy. Bratislava, SPN 1977. 224 s. SPKK II-74048 SPK 79547
- Rozvoj společnosti a výchova,** Ed. O. Baláž. Bratislava 1977. 344 s. SVKO 495623
- Sborník prací pedagogické laboratoře VÚOŠ.** Část 4. Zprac. J. Lukš a Z. Šafář. Praha, VÚOŠ 1977. 128 s. SVKO II-349648,
- VINŠÁLEK, A.:** Život a dílo Konstantina Dmitrijeviče Ušinského. Plzeň, PF 1977. 171 s. SPKK II-73885
- SSSR**
- FILIPOV, F. R.:** Všeobščeje sredneje obrazovanije v SSSR. (Sociologičeskije problemy). Moskva, Mysl 1976. 158 s. UK K 31576
- Formy, metody i sredstva kommunističeskogo vospitanija studentov v vuzach socialističeskich stran.** Moskva, Vysšaja škola 1976. 270 s. SPKK II-74163 SPK 79620
- Govorjat organizatory vospitatelnoj raboty v škole.** Moskva, Prosveščeniye 1976. 238 s. SPK 79592
- KOTOV, V. J.:** Psychologo-pedagogičeskije osnovy upravlenija processov obučeniya v vuzze. Kijiv, Vysša škola 1976. 94 s. SPKK I-27517
- NEŽINSKIJ, N. P.:** A. S. Makarenko i pedagogika školy. Kijiv, Radjanska škola 1976. 259 s. SPKK II-74155
- Obučeniye v večernej škole.** Moskva, Pedagogika 1976. 286 s. UK T 66152
- PONOMAREV, J. A.:** Psychologija tvorčestva i pedagogika. Moskva, Pedagogika 1976. 278 s. SPK 79593 SPKK II-74256
- Teorija i metodika pionerskoj i komsomolskoj raboty v škole.** Moskva, Prosveščeniye 1976. 430 s. SPK 79601
- VASILJEVA, E. K.:** Semja i jeje funkcii. Moskva, Statistika 1975. 179 s. SPKK II-73983
- NDR**
- BILLERBECK, W.:** Positionen, sozialpolitische Funktion und Entwicklungstendenzen der sozial-kritischen Pädagogik. Studie. Berlin, Akad. der pädagog. Wissenschaften der DDR 1976. 102 s. SPKK II-74044
- BISKY, L. a kol.:** Massenmedien und ideologische Erziehung der Jugend. Berlin, Deutscher Verlag der Wissenschaften 1976. 177 s. SPKK II-74169
- DREWS, U. aj.:** Didaktische Prinzipien. Standpunkte, Diskussionsprobleme, Lösungsvorschläge. Berlin, Volk u. Wissen 1976. 272 s. SPKK I-27460
- Forschungsprobleme — Unterrichtsmethoden.** Berlin, Volk und Wissen 1976. 232 s. SPK 79914
- HOFMANN, F.:** Erziehungsweisheit — Paedagogica — Pädagogik. Ein Versuch zur Geschichte der pädagogischen Theorie. Berlin, Volk und Wissen 1976. 200 s. SPK 79878
- GORA, P.:** Wege zur Erhöhung der Erkenntnisaktivität der Schüler. Berlin, Volk und Wissen 1976. 96 s. SPKK II-74140
- HERBART, J. F.:** Ausgewählte Schriften zur Pädagogik. Berlin, Volk und Wissen 1976. 435 s. SPKK II-73923
- KAISER, M.:** Fragen der Schulvorbereitung im Kindergarten und des Übergangs vom

Kindergarten zur Schule. Auswahlbibliographic. Berlin, Akad. der pädagog. Wissenschaften der DDR 1976. 106 s.

SPKK V-14910

SENF, H.: Die Schule und ihre Verbündeten. Erziehung — Sache der ganzen Gesellschaft. Berlin, Volk und Wissen 1976. 160 s.

SPKK II-73924

WERMES, H.: Zur Entwicklung des dialektisch-materialistischen Denkens der Schüler. Berlin, Volk und Wissen 1976. 133 s.

SPKK II-74247

PLR

KOTŁOWSKI, K.: Aksjologiczne podstawy teorii wychowania moralnego. Wrocław, Zakł. Narod. Im. Ossolińskich 1976. 199 s.

SPKK II-73955

KRAWCEWICZ, S.: Kształcenie ustawiczne nauczycieli. Warszawa, Nasza Księgarnia 1976. 182 s.

SPKK II-73956

Nauczenie programowane w praktyce szkoły podstawowej. Warszawa, Wyd. Szkol. i pedagog. 1975. 270 s.

SPK 63550

SĘDZIWIY, H.: Pedagogiczne kierowanie szkołą ogólnokształcącą. Warszawa, Wyd. Szkol. i Pedagog. 1976. 194 s.

SPKK II-73957

SKORNY, Z.: Proces socjalizacji dzieci i młodzieży. Warszawa, Wyd. Szkol. i Pedagog. 1977. 254 s.

SPKK II-74233

WIECKOWSKI, R.: Elementy systemu nauczania początkowego. Warszawa, Wyd. Szkol. Pedagog. 1976. 226 s.

SPKK II-74234

WIŁOCH, T. J.: System szkolny. Warszawa, Państw. Wyd. Naukowe 1977. 189 s.

SPKK II-74069

WINCŁAWSKI, W.: Typowe środowiska wychowawcze współczesnej Polski. Warszawa, Państw. Wyd. Naukowe 1976. 251 s.

SPKK I-27508

WOLCZYK, J.: Szkoła otwarta — rzeczywistość i perspektywy. Warszawa, Państw. Wyd. Naukowe 1976. 340 s.

SPKK II-73958

ZACZYŃSKI, W.: Praca badawcze nauczyciela. Warszawa, Wyd. Szkol. i Pedagog. 1976. 229 s.

SPKK II-754111

ANGLIE

DAVE, R. H.: Foundation of Lifelong Education. Oxford, Pergamon Press 1976. 382 s.

SPKK II-74121

DEARDEN, R. F.: Problems in Primary Education. London, Routledge and Kegan 1976. 122 s.

SPKK II-74018

GRAY, J. A.: Elements of a Twoprocess Theory of Learning. London, Academic Press 1975. 423 s.

SPK 79509

HALLS, W. D.: Education, Culture and Politics in Modern France. Oxford, Pergamon Press 1976. 276 s.

SPKK II-74201

HEARNDEN, A.: Education, Culture and Politics in West Germany. Oxford, Pergamon Press 1976. 164 s.

SPKK II-74202

HUMBY, M.: A Guide to the Literature of Education. London, Institute of Education Library 1975. 142 s.

SPKK II-73535

KOBAYASHI, T.: Society, Schools and Progress in Japan. Oxford, Pergamon Press 1976. 185 s.

SPKK II-74203

LAWTON, D.: Class, Culture and Curriculum. London, Routledge and Kegan 1975. 124 s.

SPKK II-73997

MUELIER, R. J.: Principles of Classroom Learning and Perception. London, Allen and Unwin 1975. 320 s.

SPKK II-74009

POULTON, G. A. — JAMES, T.: Pre-school Learning in the Community. Strategies for Change. London, Routledge and Kegan 1975. 129 s.

SPKK II-74001

SOUPER, P. C.: About to Teach. An Introduction to Method in Teaching. London, Routledge and Kegan 1976. 193 s.

SPKK II-74002

NSR

BOENSCH, M.: Zielorientiertes Lernen mit Hilfe spezieller Unterrichtsmethoden. München, Ehrenwirth 1974. 127 s.

SPKK I-27368

Computer im Unterricht. Formen, Erfolge und Grenzen einer Lerntechnologie in der Schule. Stuttgart, Klett 1974. 376 s.

SPKK II-73765

KAUPER, I.: Modelle emanzipatorischer Erziehung im Vorschulalter. Frankfurt a. M. 1977. 265 s.

SVKO 683823

MIETZEL, G.: Pädagogische Psychologie.
Göttingen 1975. 490 s. SVKO 495526

Mass Media. Paris, Unesco Press 1976.
261 s. SPKK II-73005

ROLE, Function and Status of the Teacher.
Paris, Unesco 1975. 58 s. SPKK II-73486

UNESCO

HANCOCK A.: Producing for Educational

Eva Žižková

PEDAGOGIKA, ČASOPIS PRO PEDAGOGICKÉ VĚDY
ROČNÍK XXVIII, ČÍSLO 1, 1978

Vydává Pedagogický ústav J. A. Komenského ČSAV v Akademii, nakladatelství Československé akademie věd, Vodičkova 40, 112 29 Praha 1. Řídí univ. prof. dr. Karel Galla, DrSc., s redakční radou. Redakce: Mikulandská 5, telefon 290951, 110 00 Praha 1. Tiskne Rudé právo, tiskářské závody, nám. Rudé armády 13, 658 17 Brno. Vychází šestkrát ročně. — Objednávky a předplatné přijímá PNS, admin. odbor. tisku, tř. Obránců míru 2, 656 07 Brno. Lze také objednat u každého poštovního úřadu nebo doručovatele. Cena jednoho čísla Kčs 8,—, roční předplatné Kčs 48,—. — Objednávky ze socialistických zemí vyřizuje ARTIA, Ve smečkách 30, 111 27 Praha 1. — Sole agents for all western countries with the exception of the German Federal Republic and West Berlin JOHN BENJAMINS B. V., Amsteldijk 44, Amsterdam (Z.), Holland. Orders from the G.F.R. and West Berlin should be sent to Kubon & Sagner, P. O. Box 68, 8000 München 34 or to any other subscription agency in the G.F.R. Annual subscription: Vol. 26 1976 (6 issues) Dutch Glds, 56,— (DM 54,—). — Číslo vyšlo v prosinci 1978.

© Academia, Praha 1977.